

Бекитемин
Мектеп директору:
Сарыгаева Д. Т.

2022-ж.

Кайтарым байланыш-окуу процессине таасир этүүнүн эффективдүү каражаты

Сабакка карата заманбап талаптар эффективдүү окутуунун негизги шарты билимди мугалимден окуучуга өткөрүп берүү процесси эмес, балдарга өзүн-өзү башкаруу жана өз алдынча билим алуу ыкмаларын үйрөтүү болуп саналгандай курулган. Башкача айтканда, заманбап мугалим балдарды илимге эмес, ҮЙРӨНГӨНГӨ үйрөтөт.

Азыр бир гана предметтик билим эмес, бул билимди иш жүзүндө колдоно билүү маанилүү. Башкача айтканда, окуучу окуу процессинин активдүү катышуучусу болуп калат.

Ооба, ал эми сабактарга коюлган талаптарда окуучунун сабактагы бардык иш-аракеттери (теманы кабыл алуу, түшүнүү, жаттоо, колдонуу жана натыйжаларды текшерүү) окуучу тарабынан өз алдынча ишке ашырылышы керектиги каралган. "

Ар бир сабакта жана класстан тышкаркы иштерде изилденген контролдоо үчүн, окуучулар менен пикир алмашуунун ар кандай формалары кайтарым байланыш каражаттары колдонулат:

- Жазылган комментарийлер
- Байкоолор
- Сурамжылоолор – чагылган
- Алдын ала сурамжылоо
- Суроо
- пикир күндөлүктөрү
- өзүн-өзү башкаруу дептерлери ж.б.

Пикирлер оозеки жана жазуу жүзүндө берилиши мүмкүн.

Жазуу пикири – бул ишти жазуу жүзүндө текшерүүнүн жыйынтыгы боюнча окуучуга конкреттүү сунуштарды берүү. Окуучулардын үй тапшырмасы, өз алдынча, контролдук иштери сыяктуу жазуу иштерин текшерүүдө колдонулат.

Пикир билдирүүдө (оозеки жана жазуу жүзүндө) үч түрү колдонулушу мүмкүн:

I. Эскертүү (мисалы, ишти текшерүү учурунда мугалим окуучунун жазуу ишине мындай деп жаза алат:

«Бул сүйлөмдүн грамматикалык негизин туура табуу үчүн 65-беттеги окуу китебинин материалын карап чыгуу керек)

II. Этап-этабы менен жардам.

а. Суроолор аркылуу.

б. Description.

в. Бүтпөгөн сунуштар.

III. Үлгү көрсөтүү. '

Бир чыгармага көп пикир калтырбаңыз.

Комментарийлер окуучуга окуу максатына карата кандай жетишкендиктери жөнүндө маалымат берип, алардын ишин жакшыртууга түрткү бериши керек. Комментарийлер баалоо критерийлерине ылайык жасалышы керек.

Оозеки кайтарым байланыш – окуучунун ишмердүүлүгүнө, аткарган иштеринин аткарылышына байкоо жүргүзүүнүн жыйынтыгы боюнча окуучуга оозеки комментарий берүү.

Оозеки пикир (мугалимдин комментарийи) толук (кеңейтилген) же кыска (кеңейтилген эмес) болушу мүмкүн.

Кеңири жайылтылбаган же кыска комментарийлерди колдонуу көбүнчө мугалимдин «жакшы», «жакшы», «туура эмес» деген баасын гана камтыйт жана окуучуга кеңеш, сунуш, ишти аткарууга багыт бербейт. Формативдик баалоо максатына жетүү үчүн – эффективдүү кайтарым байланышты камсыз кылуу, деталдуу комментарийди колдонуу сунушталат.

пикир мугалимге жана окуучуларга өздөрүнүн кемчиликтерин көрүүгө жана окуу процессинин башталышында аларды оңдоого жардам берет. Ошентип, прогресс камсыз кылынат.

Пикир байланыш ыкмалары:

1. «Светофор». Сурамжылоо учурунда окуучулар «светофорду» кызыл же жашыл тарабы менен мугалимге көтөрүп, алардын жооп берүүгө даяр экендигин билдиришет (пассивдүүлүк мүмкүн эмес; окуучу ар бир жолу өзүн жана мугалимин так аныктоого аргасыз болот, б.а. билим).
2. "Чынжыр боюнча сурамжылоо." Бир окуучунун окуясы каалаган жерден үзгүлтүккө учурап, мугалимдин жаңсоосу менен экинчисине которулат жана жооп бүткөнгө чейин бир нече жолу кайталанат (деталдуу, логикалык жооп күтүлгөн учурда колдонулат).
3. Үнсүз добуш берүү. Бир же бир нече окуучу менен сүйлөшүү жарым-жартылай шыбырашып өтөт. класс башка иштер менен алек болсо, мисалы, окуу тесттери же топтук иш (мугалим артта калгандардын же материалды өздөштүрүү учурунда ооруп калгандардын негизги формулалар жана түшүнүктөр боюнча билимин көзөмөлдөй алат).
4. «Программаланган сурамжылоо». Окуучулар бир нече варианттын ичинен бир туура жоопту тандайт (оозеки сурамжылоодо сейрек колдонулат; түшүнбөстүк түшүнүүгө айланып кеткен пикирлердин кагылышуусуна жакшы мүмкүнчүлүк).
5. Сурак. Окуучулар бири-бирин негизги баракчалар боюнча сурашат (түрдүү: окуучу- эксперт; күчтүү - алсыз, алсыз - күчтүү).
6. «Көрсөтүү жооп». Бир окуучу доскада жооп берет, калгандары угат (Салттуу түрдө доскадагы сурамжылоо кээде терс ролду ойнойт: бирөө жооп берет, калгандары угуп жаткандай сезилет. Ошентсе да, мындай сурамжылоо окуучунун мыктылыгын көрсөткөндө зарыл. Калганында жооптун образын түзүү үчүн жооп берүү, үмтүлүү).

Сабактарда пикирлер менен камсыз кылуу жолдору

1. Пикирлер тарбиялык мүнөздө, тең салмактуу болушу керек.

Пикир берүү окуучуларга так эмнени туура жана туура эмес кылып жатканын түшүндүрүү дегенди билдирет. Бирок, пикирлердин басымы окуучулардын эмнени туура кылып жатканына олуттуу түрдө негизделиши керек.

Окуучуларга мисал келтирилип, алардын ишинде эмне туура, эмне туура эмес болгонун түшүндүрүү окуу үчүн эң жемиштүү пикир болуп саналат. Мисал "сэндвич": Compliment, каалоо, compliment.

2. Пикир өз убагында болушу керек. Окууну далилдегенден кийин жооп кайтарылганда, окуучулар оң жооп беришет жана окуу процессин ишеним менен эстешет. Эгерде биз көпкө чейин пикир билдирбесек, убакытты өткөрүп жиберемиз, анда, кыязы, окуучу пикир менен аракетти байланыштыра албайт. Демек, окутууда ар бир окуучуга жекече мамиле жасап, пикир билдирүүбүз абдан маанилүү. [Биздин класстар окуучулардын ар түрдүүлүгүн билдирет. Кээ бир окуучуларды жогорку деңгээлге жетүү үчүн түртүш керек, ал эми башкалары окууга тоскоол болуп, өзүн-өзү сыйлоо сезимине доо кетирбөө үчүн өтө кылдаттык менен мамиле кылышы керек. Окуучунун сезимдерин капалантпоо менен туура дем берүүнүн ортосундагы тең салмактуулук маанилүү.

3. Пикир шыкка же атайын билимге тиешелүү болушу керек.

Бул жерде рубрикалар пайдалуу куралга айланат. Рубрика күтүүлөр менен милдеттердин ортосундагы байланышты чагылдыруучу курал болуп саналат. Натыйжалуу рубрикалар окуучуларга белгиленген стандарттарга ылайык окуусу тууралуу конкреттүү маалыматтарды берет.

4*Окуу максатына жетүү үчүн окуучуларды максаттуу жетектөө үчүн пикир билдириңиз.

Окуучулардын үзгүлтүксүз “расмий эмес текшерүүлөрү” аларга класста жана сиз менен бирге окуу процессинде кайда экенин билүүгө мүмкүнчүлүк берет.

5. Окуучуларга бири-бирине пикир айтууну үйрөтүү.

Пикир кандай болушу жана угулушу керек экенин көрсөтүңүз. Окуучулар менен бири-бирине позитивдүү жана пайдалуу болгон конструктивдүү пикирлерди кантип берүү керектигин көнүгүү. Окуучуларды бул пикирди жазуу үчүн эскертүүлөрдү колдонууга үндө.

6. Башка чоң кишиден пикир сураңыз.

Сиз башка мугалимден же мектептин коногунан окуучунун эмгегин окууну же анын тестине баа берүүнү сурансаңыз болот. Окуучулардын ишинин сапаты он эсе жогорулайт!

7. Окуучуга жазып алсын.

Жолугушуу учурунда, сиз оозеки пикир бергениңизде, окуучу блокнотту жазып алуу үчүн колдоно алат.

8. Окуучулардын жетишкендиктерин көзөмөлдөө үчүн эскертүүлөрдү колдонуңуз.

Ар бир окуучу үчүн жазууларыңызда өзүнчө бөлүмдү аныктаңыз. Ар бир окуучу жөнүндө күн сайын же жума сайын даталанган комментарийлерди жазыңыз. Окуучунун жакшы суроолорун, анын жүрүм-туруму, эмнени жакшыртуу керек, тесттер ж.б.

Албетте, бул сиздин убактыңызды уюштурууну талап кылат, бирок окуучу же ата-эне менен жолугушууга убакыт келгенде, сизде керектүү материал болот.

9. Окуучуга анын текшерилген тесттерин, тесттерин же конспекттерин сабактын башында комментарийлер менен кайтарып бер. Окуучулардын ишти сабактын башталышында кайтарып берүү акырына караганда көбүрөөк максатка ылайыктуу, анткени окуучу алдыдагы сабакта керектүү суроолорду берип, аларды талкуулай алат.

10. Эскертүүлөрдү колдонуңуз.

Кээде окуучунун жазган комментарийин көрүү оозеки пикирди угууга караганда натыйжалуураак болот. Өз алдынча иш аткарып жатып, сиз окуучунун иши жөнүндө комментарий жазып, кароо үчүн столго коюуга болот.

Кээ бир окуучулар бүткүл класстын алдында кандайдыр бир тапшырманы аткарууга катышканы үчүн сөгүш алганды жактырбайт.

11. Чын жүрөктөн мактоо.

Мугалим окуучунун жетишкендиктерин расмий түрдө мактаганда окуучулар тез эле түшүнүшөт жана алар бул мактоого аракет кылышат. Эгерде сиз окуучуларга дайыма айтып турсаңыз; «Сонун иш!», «Жакшы кыз», «Сонун», бирок ошол эле учурда анын чыгармасында же жообунда сиздин оң реакцияңызга эмне себеп болгонун түшүндүрбөңүз, бул сөздөр өз маанисин бат эле жоготот. Конструктивдүү мактоо: окуучу аны эмне үчүн мактап жатканын түшүнүшү керек.

Окуучунун ата-энесин чакырып, мактоонун таасирин күчөтө аласыз. Чыныгы пикирлери бар сын-пикирлер жана сунуштар «багытталган, практикалык, окуучу эмнени жасай алаарын жана эмнеге жетише аларын баалоого негизделген болушу керек.

Окуучунун мугалим тарабынан таанылышы, анын жакшы жүрүм-туруму, тапшырмаларды өз убагында аткарууга жасаган аракети чоң оң таасирин тийгизет.

Пикир билдирүүдө ЭЧ КАЧАН бир окуучунун ишин башка окуучулардын иши менен салыштырбаңыз. Анын ордуна, окуучулардын ишин кийинки иши менен салыштырып, анын мурунку ишинен жакшыраак жасаган иштерине көңүл бурууга аракет кылыңыз.

Окуучуларга пикир билдирүүдө позитивдүү болуңуз!